तत्र हेतुः एतत्तु नापरे जातु चक्रुरिति अपरे पुनः शिष्टाचारत्वादिदमपि गरीय इत्याहुः ॥५॥ नेतर इत्यस्मिन्पक्षे शिष्टाचारं प्रमाणयति अस्मिन्निति ॥६॥ न सद्भिराचरिते मार्गे सति पितरि यत्कन्यावरमन्वे
षयति इदं वचनं न स्त्रीस्वातंत्र्यमर्हतीति शास्त्रविरुद्धं कथमत्र शास्त्रार्थो वक्तव्यः प्रश्नः संशयो वा असंदिग्धत्वादस्यार्थस्य नायं संशय उत्तिष्ठतीत्यर्थः उपालभेत् उपालंभं कथं कुर्यादित्यर्थः ७
धर्मस्य स्त्रीणामस्वातंत्र्यलक्षणस्य धर्मस्य प्रदानं खंडनं यत् स आसुरो धर्मः एतां पद्धतिं पूर्वेषु वृद्धेषु कर्मसु विवाहेषु ॥८॥ स्वल्पोऽदृष्टसंधानरूपः सूक्ष्मः शास्त्रैकगम्यः स च सर्वांगोपसंहा
रमंतरेण न सिध्यति अतस्तं विना केवलरत्यर्थं यथाकथंचिद्वारान्नोद्वहेदित्यर्थः ॥९॥ पुंसां पुरुषैः तस्य अपुत्रस्य ॥१०॥ अन्यो भ्रात्रादिः एतच्चासत्यं मातरि ज्ञेयं ॥११॥ मातुरिति सति असति वा पु

एतत्तु नापरे चक्रुरपरे जातु साधवः ॥ साधूनां पुनराचारो गरीयान्धर्मलक्षणः ॥५॥ अस्मिन्नेव प्रकारेण सुक्रतुर्वाक्यमब्रवीत् ॥ नप्ता विदेहराजस्य जनकस्य
महात्मनः ॥६॥ असदाचरिते मार्गे कथं स्यादनुकीर्तनं ॥ अत्र प्रश्नः संशयो वा सतामेवमुपालभेत् ॥७॥ असदेव हि धर्मस्य प्रदानं धर्म आसुरः ॥ नानुशुश्रुम
जात्वेतामिमां पूर्वेषु कर्मसु ॥८॥ भार्यापत्योर्हि संबंधः स्त्रीपुंसोः स्वल्प एव तु ॥ रतिः साधारणो धर्म इति चाह स पार्थिवः ॥९॥ युधिष्ठिर उवाच अथ केन
प्रमाणेन पुंसामादीयते धनं ॥ पुत्रवद्धि पितुस्तस्य कन्या भवितुमर्हति ॥१०॥ भीष्म उवाच यथैवात्मा तथा पुत्रः पुत्रेण दुहिता समा ॥ तस्यामात्मनि तिष्ठं
त्यां कथमन्यो धनं हरेत् ॥११॥ मातुश्च यौतकं यत्स्यात्कुमारीभाग एव सः ॥ दौहित्र एव तद्रिक्थमपुत्रस्य पितुर्हरेत् ॥१२॥ ददाति हि स पिंडान्वै पितुर्मातामहस्य
च ॥ पुत्रदौहित्रयोरेव विशेषो नास्ति धर्मतः ॥१३॥ अन्यत्र जामया सार्धं प्रजानां पुत्र ईहते ॥ दुहितान्यत्र जातेन पुत्रेणापि विशिष्यते ॥ दौहित्रकेण धर्मेण नात्र
पश्यामि कारणं ॥ विक्रीतासु हि ये पुत्रा भवंति पितुरेव ते ॥१५॥ असूयवस्त्वधर्मिष्ठाः परस्वादायिनः शठाः ॥ आसुरादधिसंभूता धर्मा द्विषमवृत्तयः ॥१६॥

त्रे मातुर्यौतकं पृथक्कृतं धनं तत्पित्रादिभिर्दत्तं विवाहकाले वा तस्यै यत् श्वशुरादिभिर्दत्तं भर्त्रा वा तवेदमिति पृथग्दत्तं कर्तनाद्यर्जितं वा तत्सर्वं कुमारीभाग एव न पुत्राणामित्यर्थः तद्रिक्थं धनं मातुः
पितुः मातामहस्य ॥१२॥ अत्र हेतुमाह ददातीति यः पिंडदः स रिक्थहारीत्यर्थः पिंडार्थे इति पाठे पिंडः अर्थ्यते स्मिंस्तत्र श्राद्धे ॥१३॥ अन्यत्रेति पुत्रवतो धने विभजनीये जामया कन्यया पितामपे
क्ष्येत्यर्थः तत्र कन्या पूर्वं पुत्रीकृता ततः पुत्रोपि जातस्तत्र पंचधा विभक्तस्य धनस्य द्वौ कन्याऽर्हति त्रीन्पुत्रस्ततश्च कन्यामपेक्ष्य पुत्रः सार्धं अंशं ईहते अन्यत्र जातेन औरसादन्येन दत्तक्रीतादिना स्व
यं संस्कृतेन पुत्रेण तमपेक्ष्य औरसी कन्या विशिष्यते अत्रापि पंचानामंशानां त्रीन्कन्या हरेत् द्वौ पुत्र इत्यर्थः ॥१४॥ अत्र वक्ष्यमाणस्थले कारणं निमित्तं तदेव स्थलमाह विक्रीतास्विति अयमर्थः
विक्रीतायाः कन्यायाः पुत्रोऽनौरसेपि पुत्रे सति न दायभाग्भवतीति ॥१५॥ आसुराद्विवाहात्कन्याक्रयपूर्वात् ॥१६॥

Digitized by Google